

TÜRKİYEDE İŞVEREN TEŞEKKÜLLERİ

İlhan LÖK

Türkiye Madeni Eşya İşverenleri Sendikası Genel Sekreteri

Memleketimizde işveren ve işçi sendikalarının kurulmalarına müsaade veren 5018 sayılı kanun 20/2/1947 tarihinde yürürlüğe girdikten sonra, evvelâ işçi sendikaları kurulmuşlar, mahalli birliklerini, mesleki federasyonlarını ve nihayet 1952 senesinde de millî konfederasyonlarını gerçekleştirmişlerdir.

İşçilerin gelişen bu teşkilatlanma hareketi karşısında, işverenleri teşkilatlanmaya teşvik ve tahrik edecek sebepler henüz mevcut olmadığından işveren teşekküllerinin gerçek manâsıyla kurulup gelişmeleri 1961 senesine kadar mümkün olamamıştır. Bu tarihe kadar, mahdut ve muayyen bazı işkollarında kurulan işveren sendikalarının birkaçı işçilerin karşısında aynı isimde bir işveren sendikası kurma özentisinden, ekserisi de, zamanın ithal güçlükleri karşısında, üyelerine bazı ithal malı yardımcı ve iptidai madde veya malzeme yahut yedek parça tahsis ve tevzi maksadıyla meydana getirilmişlerdir. Bu ilk işveren sendikalarının faaliyeti yalnız işverenler arası ekonomik menfaatler sahasına inhisar etmiştir. İşçi-işveren münasebetlerine müteallik faaliyetleri ise yok denecek kadar azdır. Esasen kuruluş gayeleri işveren-işçi meseleleri ile iştigale matuf değildir. Ancak, bu sendikalar kuruluş gayelerini tahakkuk ettirmeğe de fırsat ve imkân bulamamışlardır. Çünkü, işverenlerin ekonomik meselelerini halletmek üzere kanunla kurulmuş ve sanayici ile tacirlerin girmeleri mecburi teşekküller - Ticaret Odaları, Sanayi Odaları - mevcuttur. Bu sebeplerden 1961 den evvel kurulmuş bulunan bu tip sendikaların hemen hemen hepsi şimdi muattal veya münfesi vaziyettedir. Bunlar içinde yalnız 1959 senesinde kurulmuş ve ekonomik ve sosyal problemleri kesin olarak ayırmanın güç olduğu mülâhazası ile, Ana Tüzüğünde işverenlerin gerek ekonomik ve gerek sosyal problemleri ile iştigal etmeği vazifeleri arasına aynı ölçüde almış bulunan "Türkiye Medenî Eşya Sanayicileri Sendikası" Konfederas-

yonun kurucuları olan altı İşveren Sendikası fonksiyonunu ifa etmiştir. Durumunu yeni ihtiyaçlara intibak ettirebilen "Türkiye Gazete Sahipleri Sendikası" ile "Türkiye Turizm Sanayii İşverenleri Sendikası" ise sonradan Konfederasyona üye olmuşlardır. Bu üç sendika haricinde, 1961 senesinden önce kurulmuş olup ta, bugün Konfederasyona üye olan başka işveren sendikası mevcut değildir. Geri kalan işveren sendikalarının kısmı azamî devrini tamamlamış ve kapanmıştır. Kapanmayanlar ise, bir kaç tanesi müstesna kapanmağa mahkûmdur.

1961 yılında, gerçek mânasıyla İşveren Sendikaları kurulmağa başlanmasının sebeplerini şu şekilde hülâsa edebiliriz:

27 Mayıs ihtilâli bazı sosyal ve ekonomik meseleleri su yüzüne çıkarmıştır. Bu arada, Türk sendikacılarının yıllarca mücadelesini yaptıkları toplu sözleşme ve grev hakkı, ihtilâl sonrası 1960 tarihli Türkiye Cumhuriyeti Anayasasınca tanınmıştır. Ayrıca, Sendika hak ve hürriyetleri Anayasa teminatı altına alınmıştır. Devlete sosyal adaleti gerçekleştirmek görevi yüklenmiştir. Yeni Anayasamızın tanzim ettiği bu demokratik hükümler Türk işveren ve işçisine Türk sendikacılığını ve Türk çalışma hayatını muasır medeni milletler seviyesine çıkarma imkânlarını vermiş bulunmaktadır. Memleketimiz için yeni olan bu demokratik hak ve hürriyetler işverenlerin teşkilatlanma ihtiyacını da beraberinde getirmiştir.

Evvelce sendikalı olan işçi karşısında işverenin bir sendikaya ihtiyacı yoktu. İşçi sendikalıydı, çünkü, icabında sendikasına "git benim işyerimin işvereniyle bizlerin adına bir iş ihtilâfı çıkart" diyebiliyordu. İşçi sendikası, üyelerini temsilen, iş şartlarının değiştirilmesini işverenden isteyebiliyor, işveren rıza göstermediği takdirde, sendikanın talebi Mecburî Tahkim Müessesesince rüyet ediliyordu. Mecburî Tahkim Müessesesi ve üst mercii önünde de İşçi Sendikası, üyelerini temsil edebiliyordu. Halbuki 3008 sayılı İş Kanunu ve bu kanuna istinaden çıkarılan Tahkim Tüzüğü, İşveren Sendikasına, üye işvereni temsilen iş ihtilâfı çıkartmak ve çıkan bir iş ihtilâfında resmî merciler veya mecburi Tahkim Müessesesi önünde işvereni temsil etmek yetkisini vermiyordu.

Bu itibarla, İşçi sendikalarının, işvereni toplu müzakereye icbar etmek yetkisinden mahrum oldukları ve grev müeyyidesini kullanmadıkları bir devirde, Tahkim Müessesesi önünde üyesini temsil et-

mek imkânına dahi sahip olmayan bir işveren sendikasına kurulmasına lüzum ve mahal yoktu.

Halbuki, yeni Anayasa hükümlerinin getirdiği düzende durum değişiyordu. Münferit işverenin karşısında müessir müeyyidelerle mücehhez bir teşkilât vardı. Daha doğrusu eskiden de var olan teşkilât, toplu müzakereye icbar ve grev müeyyideleri ile teşhiz edilmişti. İşçilerin, müşterek hareketi bir mana ve ruh, bir müessiriyet kazanıyordu. Böyle mücehhez bir teşkilâtın karşısına artık işverenin tek başına çıkması ne kendi menfaatine, ne de memleket menfaatine olurdu. İşverenin de teşkilâtlanarak çalışma hayatının kuvvetler muvazenesini temin etmesi iktiza ederdi. Demokrasi, menfaat gruplarının teşkil edecekleri muvazeneden başka bir şey değildi.

Aynı zamanda, yeni kanunlar işveren sendikalarına, işvereni temsilen toplu müzakere yapmak, toplu sözleşme akdetmek, hakem müesseseleri ve iş mahkemeleri önünde işvereni temsil etmek yetkilerini de tanıyordu.

Memleketin geçirdiği politik, sosyal ve ekonomik istihaleyi yakından izliyen İstanbul'un basiretli, idealist ve memleket sever bir grup işvereni, işçi teşekkülleri karşısında aynı kuvvetle birer işveren teşekkülü tesis etmeyi kendilerine vazife bildiler. İlk hareket, memleket sanayiinin % 26,6 sını temsil eden İstanbul sanayicilerinden geldi. İstanbul Sanayi Odası, manen ve maddeten yeni kuruluşları teşvik etti. Evvelden mevcut olan Madeni Eşya Sanayicileri Sendikası ile birlikte, 1961 yılında sırayla kurulan,

- 2 — İstanbul Tahta Sanayii İşverenleri Sendikası,
- 3 — İstanbul Tekstil Sanayii İşverenleri Sendikası,
- 4 — İstanbul Matbaacılık Sanayii İşverenleri Sendikası,
- 5 — İstanbul Gıda Sanayii İşverenleri Sendikası,
- 6 — İstanbul Cam Sanayii İşverenleri Sendikası,

15 Ekim 1961 tarihinde "İstanbul İşveren Sendikaları Birliğini" vücuda getirdiler. İstanbul İşveren Sendikaları Birliği, Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonunun esası olmuştur.

Bilâhare kuruluşlarını tamamlayan "İstanbul Maden Ocakları ve Toprak Sanayii İşverenleri Sendikası" ile "İstanbul Kimya Sanayii İşverenleri Sendikası" İstanbul İşveren Sendikaları Birliğine üye olarak iltihak ettiler. İstanbul'da başlayan bu hareket o tarihlerde diğer vilâyetlere sirayet imkânı bulamadı. Halbuki Türkiye seviyesinde bir

Konfederasyona gitmek için diğer vilâyetlerin de teşkilâtlanmaları gerekiyordu.

Bu esnada OECD teşkilâtı tarafından, memleketimizdeki işverenlerin teşkilâtlanmalarına yardım etmek üzere Türkiye'ye gönderilen İsveç İşverenler Konfederasyonu eski Genel Sekreter yardımcısı Mr. Lennart Cronquist, mahalli olarak kurulan teşekküllerin idarî ve malî bakımdan irakânlarının mahdut kalacağını, aynı işkolunda memleket seviyesinde yapılacak toplu sözleşmelerde işveren tarafının aksayacağını ifade ederek, bizlere, vilâyet veya bölge seviyesinde mahalli sendika veya birlikler kurmaktan kaçınmamızı tavsiye etti. Aynı tarihlerde Türkiye İşçi Sendikaları Konfederasyonu yeni bir teşkilâtlanma plânı yapmaktaydı. Plân, Türkiye'de mevcut 530 mahalli işçi sendikasını 16 millî sendika haline getirmeyi ve mevcut mahalli birlikleri ve meslekî federasyonları feshetmeyi istihdaf ediyordu. Bu meyanda, en eski ve en önemli işçi teşekküllerinden biri olan İstanbul İşçi Sendikaları Birliği plân gereğince fesh edildi.

Yaklaşmakta olan toplu sözleşme düzeni içinde millî sendikalara gitme zarureti benimsen işveren sendikaları statülerini tadil etmek suretiyle İstanbul seviyesinden, hukuken Türkiye seviyesinde kuruluşlar haline geçtiler. Türkiye çapında sendikaların meydana getirdikleri bir teşekkül haline gelen İstanbul İşveren Sendikaları Birliği ise 20 Aralık 1962 tarihinde Ana Tüzüğünü tadil etmek suretiyle "Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu" haline geldi.

Bu gün, Konfederasyonun üyeleri şunlardır:

- 1 — Türkiye Madenî Eşya Sanayicileri Sendikası (MESS),
- 2 — Türkiye Ağaç Sanayii İşverenleri Sendikası,
- 3 — Türkiye Tekstil Sanayii İşverenleri Sendikası,
- 4 — Türkiye Gıda Sanayii İşverenleri Sendikası,
- 5 — Türkiye Matbaacılık Sanayii İşverenleri Sendikası,
- 6 — Türkiye Cam Sanayii İşverenleri Sendikası,
- 7 — Türkiye Toprak Sanayii İşverenleri Sendikası,
- 8 — Türkiye Kimya Sanayii İşverenleri Sendikası,
- 9 — Türkiye Ulaştırma Vasıtaları ve Yedek Parça İmalât Sanayii İşverenleri Sendikası (TULSEN)
- 10 — Türkiye Otel, Lokanta ve Eğlence Yerleri İşverenleri Sendikası (TOLE),

- 11 — Türkiye Gazete Sahipleri Sendikası,
- 12 — Türkiye Kauçuk Mamülleri, Lâstik ve Plâstik Sanayii İşverenleri Sendikası,
- 13 — Türkiye Deri Sanayii İşverenleri Sendikası,
- 14 — Türkiye Turizm Sanayii İşverenleri Sendikası.

Konfederasyon aşağıdaki organlardan müteşekkildir.

- a) Genel Kurul : Konfederasyonun en yetkili organı, iki yılda bir toplanan Genel Kuruldur. Genel Kurul,
 - 1. Üye işveren teşekküllerinin üyeleri arasından seçecekleri beşer temsilci ile, Yönetim, Denetim ve Disiplin Kurullarını temsilen en çok on delege;
 - 2. Konfederasyon Yönetim, Denetim ve Disiplin Kurulu üyeleri (Haklarındaki ibra oylamasına katılmamak şartıyla) den teşekkül eder.
- b) Yönetim Kurulu : Genel Kurul tarafından, her üye sendikadan en az bir kişi olmak üzere iki yıl müddet için seçilen en az 11, en çok 31 asil ve aynı sayıda yedek üyeden müteşekkil bir organdır. En az üç ayda bir toplanır.
- c) Yürütme Komitesi : Yönetim Kurulu Başkan Vekillerinden birinin riyaseti altında, Yönetim Kurulunca, kendi üyeleri arasından seçilen üç asil ve iki yedek üyeden teşekkül eder. Genel Sekreter veya mazereti halinde Genel Sekreter yardımcısı Komitenin tabii üyesidir.

Konfederasyonun bu üç organdan başka Genel Kurulca seçilen beşer üyeden kurulu iki organı daha vardır. Bunlardan Haysiyet Divanı; üyelerin Tüzük hükümlerine aykırı davranışlarını tetkik eder ve icabında üyeyi Konfederasyondan ihraç edebilir. Denetim Kurulu ise Konfederasyonun hesaplarını ve muamelelerini kontrol eder. Bunların Ana Tüzük ve Kanun hükümlerine uygun olup olmadıkları hakkında Genel Kurula rapor verir.

Genel Kurulun, Yönetim Kurulunun ve Yürütme Komitesinin kararlarını icra etmek, Konfederasyonun günlük işlerini Ana Tüzük ve Kanun Hükümlerine göre yürütmek üzere profesyonel bir Genel Sekreterlik Merkez Teşkilâtı mevcuttur. Genel Sekreterlik Merkez Teşkilâtı, Genel Sekreterin mesuliyeti altında bir Genel Sekreter Yardımcısı, lüzumu kadar müşavirlik ve yedi servisten kuruludur.

Servisler sırayla :

- 1 — Hukuk Servisi,
- 2 — İstatistik ve İktisadî Konjonktür Servisi,
- 3 — Dış Münasebetler Servisi,
- 4 — Yayın Servisi,
- 5 — Muamelât ve Muhaberat Servisi,
- 6 — Muhasebe Servisi,
- 7 — Koordinasyon Servisi.

Konfederasyonun, İstanbul dışında dört vilâyette, Ankara, İzmir, Eskişehir ve Adanada Bölge temsilcilikleri vardır.

Konfederasyonun Gayesi, Vazife ve Mesuliyetleri :

Amacı : İşverenlerin ve üye işveren teşekküllerinin ortak hak ve menfaatlerini korumak ve temsil etmektir.

Faaliyet ve Teşebbüsleri: Konfederasyon, amacına ulaşmak için özellikle aşağıdaki faaliyet ve teşebbüslerde bulunur:

- a) İşverenleri, kuvvetli bir merkezi teşekkül etrafında toplayacak ve aralarında ahenkli işbirliği sağlayacak şekilde teşkilâtlandırmak;
- b) İşverenler ve çalışanlar arasında iyi münasebetler kurulmasını teşvik ve devamını temin etmek;
- c) İşverenler veya işveren teşekkülleri ile işçi teşekkülleri arasında yapılacak toplu görüşmeler ve toplu sözleşmelerde işverenlere veya işveren teşekküllerine destek olmak;
- d) Çalışma şartlarını, memleket ekonomisine ve ortak menfaatlere uygun şekilde düzenleyici tedbirler almak;
- e) İş uyuşmazlıklarından doğan grev ve lokavt hallerinde zarar gören işverenlere ödenek sağlamak maksadiyle fonlar tesis etmek;
- f) İşçi teşekküllerinin üst kademeleri ile yapılacak temel toplu iş sözleşmelerinde taraf olmak; işveren teşekkülleri üyeleri ile üye teşekküllerin karşı tarafla işyeri ve işkolu seviyesinde yapacakları toplu görüşme ve iş sözleşmelerinde riayete mecbur olacakları genel prensipleri tesbit etmek suretiyle çerçitli iş kollarında uygulanacak normlarda birlik sağlamak;

- g) Üye sendikaların ve sendika üyelerinin ihtiyacı bulunan her türlü bilgi ve hizmetleri üyelerine sunmak üzere gerekli ser-visler kurup düzenlemek;
- h) Amacı ile ilgili sair hertürlü muamele, teşebbüs ve görevleri ifa etmek ve mevzuata göre tanınan biçümle görevleri yerine getirmek hususunda hak ve yetkilerini kullanmak.

Konfederasyonun karşılaştığı başlıca meseleler :

Başlangıçta ifade edildiği gibi, mazisi çok yeni olan Konfederasyonun ve İşveren Sendikalarının başlıca meselesi teşkilâtlanmak ve teşkilâtlanma için gerekli malî kaynakları bulmak olmuştur.

Ancak, mülga 5018 sayılı Sendikalar Kanunu aidatın azamisini yılda yüzyirmi lira olarak tahdit etmişti ve bu mahdüt aidat ise işveren sendikalarının güçlenebilmelerine imkân verememekteydi. Hâlen meri olan 274 sayılı Sendikalar Kanunu aidatları serbest bırakmış olduğundan bu meselenin hâl yoluna girmiş olduğu söylenebilir.

Teşkilâtlanma ve üye sayısını artırma gayretleri başlangıçta iki bakımdan zorluk arz etmekteydi.

a) Alehtlak işveren zaviyesinden:

Konu yeni olduğu için pek çok işveren henüz işveren sendikasının önemini kavrayamamışlardı. Mazisi yeni, teşkilâtı noksan ve zayıf olan sendikalar ise henüz işverenlere iyi örnekler verecek zaman ve imkâna sahip olamamışlardı. Ancak, 1963 Şubat ayında, İstanbul'daki bir kablo fabrikası işçilerinin, henüz grev hakkını düzenleyen kanun meclislerden çıkmadan yapmış oldukları 34 günlük gayri kanuni grev bütün memleket efkârı umumiyesinin ve bu arada işverenlerin nazarlarını işçi-işveren meseleleri üzerine celbetmiş ve bu hadisede Konfederasyonun gösterdiği hassasiyet ve aktivite bir hayli işverene teşkilâtlanmak zaruretini idrak ettirebilmiştir. Türk Çalışma tarihine "Kavel Olayı" ismi ile intikal eden bu hadise işveren sendikalarına ve dolayısı ile Konfederasyona bir hayli üye kazandırmış ve 275 sayılı Toplu İş Sözleşmesi, Grev ve Lokavt Kanununun uygulanmağa başlamasıyla birlikte Konfederasyona bağlı teşekküllerin üye sayıları süratle artmıştır.

Üye teminindeki zorluğa alehtlak işveren zaviyesinden bakarken, meselenin fikrî ve felsefî noktasını da ihmâl etmemek iktiza eder. Şöyle ki, Konfederasyonun ve bağlı sendikaların kurucuları

idealist bir işveren azınlığı idi. Bunlar, meseleleri değişen Türkiye'de bir yeni işveren tipi yaratmanın zaruretine ve sosyal adaletin gerçekleştirilmesinin zorunluğuna inanmış kimselerdi. Henüz, işveren çoğunluğu, eski alışkanlıklarından kurtulmuş ve azınlığın bu temel felsefesine adapte olacak fikrî hazırlığını ikmâl etmiş vaziyette değildi. Bu sebepten, işveren teşekküllerinin "Biz işverenin her türlü menfaatini değil, haklı menfaatlerini savunuruz" sloganı pek çok işveren tarafından yadırganmakta idi. Durum böyle olurca, gelişme yavaş ve zor lâkin sağlam oldu. Aşağıdaki tabloda bu inkişafın seyri görülmektedir.

Konfederasyon camiasına üye işveren sayısı:

Kasım 1962	276 üye
Nisan 1963	488 üye
Nisan 1964	1050 üye
Nisan 1965	1208 üye

b) Konfederasyona bağlı sendikalar statülerini tadil etmek suretiyle hukuken millî seviyede kuruluşlar haline gelince, fiilen millî sendika vasfını ihraz edebilmek için Genel Merkezleri olan İstanbul vilâyeti haricinde de üyeler kaydetmeleri lâzımdı. Ancak, İstanbul'dan sonra Türkiye'nin ikinci sanayi merkezi durumunda bulunan İzmir bir bakıma istiklâlini ilân etmiş, Genel Merkezleri İstanbul'da olan millî seviyedeki sendikalara paralel olarak, aynı işkollarında. Merkezleri İzmirde olan Bölge Sendikaları kurmuştu. Bu saptayı, Türkiye'nin gene önemli iş merkezlerinden biri olan Adana ve daha sonra Ankara işverenleri takip etmişlerdi. Millî sendikalara katılmayıp, mahalli sendikalar kurmak isteyenlerin esbabı mucibeleri, merkezin vilâyetlerin ihtiyaçlarını zamanında karşılayamayacağı zannı idi. Bu davranışta hissi sebeplerin oldukça önem taşıdığı muhakkaktır.

Millî Sendikaların Ana Tüzükleri, Genel Merkezleri dışındaki vilâyet ve kazalarda temsilciliklerin kurulmasını, yetki ve sorumluluklarını tanzim eden "Temsilcilik Yönetmeliği" İstanbul dışındaki işverenlere emniyet verecek şekilde ve samimiyetle hazırlanmıştı. Sistem, merkeziyetçiliğin bu güne kadar tenkit edilegelmiş tatbikatından kaçınmayı ve onun yerine ademimerkeziyetçiliğin iyi vasıflarını merkeziyetçilikle mezceder mahiyette idi. Aynı zamanda, millî sendikaların icra organlarında hiçbir bölge ve vilâyetin hakimi-

yet kurmasına imkân vermeyecek hükümler Ana Tüzüklerinde yer almıştı.

Meseleyi hissî cepheden ele almayan vilâyetlerdeki işverenler millî sendikalara üye olmağa başlamışlardı. Millî seviyedeki Konfederasyonun Ana Tüzüğü ise mahalli sendikaların ve Sendika Birliklerinin Konfederasyona üye alınmasına mani idi. Neticede Konfederasyonun ve millî sendikaların müsbet tutumu, hissî amillerin zamanla bertaraf edilmesini ve her işkolunda millî tek bir sendika içinde birleşmenin daha uygun olacağı fikrinin yerleşmesini sağladı. Adana ve İzmirde kurulan mahallî işveren sendikaları faaliyetlerine Konfederasyonun haricinde devam etmekte fayda görmediler ve işkolu seviyesindeki Konfederasyona üye millî sendikalara iltihak ettiler. Arkarada kurulu işveren sendikalarının da yakında aynı yolu seçmeleri beklenebilir.

c) Konfederasyona bağlı sendikalara Genel Merkez içinde ve dışında yeni üyeler kaydetmek meselesinin dışında bir de bugüne kadar teşkilâtlanmamış işkollarında sendika kurmak meselesi Konfederasyonun ele aldığı başlıca konulardan biridir.

ca) Memleketimizde, Kâğıt ve Sellüloz Sanayii ile Gemi Sanayii'nden gayri, imâlât sanayii sektörüne dahil diğer bütün işkollarında millî seviyede işveren sendikaları kurulmuştur. Bunlardan "Türkiye Şeker Sanayii İşverenleri Sendikası" da Konfederasyona üye olduğu takdirde, Konfederasyon, İmalât Sanayii Sektörünü temsil eden bütün sendikaları bünyesine almış olacaktır.

cb) Ticari Sektör için durum değişiktir. Bugün Konfederasyon üyeleri arasında ticarî sektöre mensup işverenleri bünyesinde toplamış bir işveren sendikası mevcut değildir.

Ticarî Sektörün bugüne kadar teşkilâtlanmamasının sebebi, bu sektöre dahil işyerlerinin İş Kanunu ve Sosyal Sigorta Kanunlarının tatbik sahası dışında kalmalarından ve muhatap güçlü işçi sendikalarının mevcut olmamasından ileri gelmekteydi. Ticarî sektörde işçi sendikalarının kurulmalarına ve güçlenmelerine paralel olarak işveren sendikaları da kendini göstermeğe başlamıştır. Henüz Konfederasyona iltihak etmemiş olan Türkiye Banka İşverenleri Sendikasını misal olarak zikredebiliriz.

cc) Tarım Sektöründe, 1964 yılı sonlarında Konfederasyonun teknik yardımları ile Türkiye Tarım İşverenleri Sendikası kurulmuş ve merkez ittihaz ettiği Adanada faaliyetlerine başlamıştır.

cd) İnşaat Sektöründe, 1963 yılı sonlarında, "Türkiye İnşaat ve Tesisat Mütcahhitleri Sendikası" kurulmuş ve Ankarada faaliyete geçmiştir. Ancak, bu sendika Ankara haricinden gereği kadar üye kaydedememiş ve henüz Türkiye çapında müessir bir durum iktisap edememiştir.

ce) Enerji Sektöründe, henüz kurulmuş bir işveren sendikası mevcut değildir.

cf) Ulaştırma ve Haberleşme sektöründe, İstanbulda, az sayıda Kara nakliyesi işverenin kurmuş oldukları mahallî bir sendika ile gene merkezi İstanbulda olan "Türkiye Gemi İşverenleri Sendikası" mevcuttur. Her iki Sendika da bu sektörü kapsıyacak hukuki güçte görünmemektedirler.

cg) Hizmet Sektöründe mevcut halen Konfederasyona üye olmamış işveren sendikası 1964 yılında kurulan "Türkiye Hastahane Sahipleri" dir.. Konfederasyon üyesi bulunan "Türkiye Otel, Lokanta ve Eğlence Yerleri İşverenleri Sendikası" da istisna edilecek olursa bu sektörün teşkilatlanma ihtiyacı barizdir.

ch) Madencilik sektöründe, Petrol Sanayii işkolunda kurulmuş bir işveren sendikası mevcut değildir. Bu işkolunun genellikle yabancı sermaye elinde bulunması ve yabancı sermayenin ise sendikacılık konusundaki ürkek davranışları Petrol Sanayii işkolunun daha uzun müddet teşkilatsız kalmasını gerektirecek niteliktedir.

Madencilik Sektörü, Kömür ve sair madenler işkolu bakımından da bahtsız bir sektör olmuştur. Bu işkolunda merkezi Ankarada olan "Türkiye Maden İşverenleri Sendikası" mevcuttur. Ayrıca, Etibank camiası, özel sektör işvereni ile Kamu Sektörü işvereni aynı işveren teşekkülü içinde birarada olamaz iddiası ile yalnız Kamu sektörü işverenlerini - Etibank camiasını - biraraya getiren bir işveren sendikası kurmuştur.

d) Konfederasyon ve bağlı teşekküllerin bugün için dahi önemini muhafaza eden en büyük problemlerinden biri de işveren camiasını, özel sektör ve kamu sektörü işvereni, şeklinde ikiye bölme teşebbüsleri olmuştur.

Üzülerek ifade etmek gerekir ki, bünyesinde özel sektörde resmî sektörde çalışan işçileri birlikte toplamış bulunan Türk-İş dahi, kısa vadeli bir görüşle, her iki sektör işverenin aynı işveren

teşekkülünde birleşmelerine engel olmaya çalışmaktadır. İşveren teşekküllerinin güçlenmelerine mani olma şeklinde izah edebileceğimiz bu görüş gerçeklere ve uzun vadede memleket ve hususiyle işçi menfaatlerine de aykırıdır. Toplu görüşme ve sözleşme düzeninin selâmeti kuvvetli ve eşdeğerde işçi ve işveren teşekküllerinin sağlayacakları dengeye bağlıdır.

Alabildiğine gelişme imkânları ile kanunî ve hatta sunî olarak teşehiz edilmiş bulunan işçi teşekkülleri karşısında, işverenlerin gücünü ikiye bölmek demek, çalışma hayatının kuvvetler muvazenesini işçiler lehine bozmak ve dolayısıyla memleket ekonomisini bir süre sonra çıkmaza sürüklemek demektir.

Anayasamız karma ekonomi düzenini benimsemiş ve bugün fiilen kamu sektörü ve özel sektör mevcut ve müstakbel yatırımları paylaşmışlardır. Bahusus 440 sayılı Kanun, Devlet İktisadî teşekküllerinin basiretli bir tacir gibi hareket etmesini âmirdir. Hususi hukuk kaidelerine göre faaliyet gösteren bu teşekküller, özel sektör işvereni gibi işçi-işveren münasebetlerinde aynı problemlerle karşı karşıyadırlar ve mutatablar ise, özel sektöre de muhatap olan aynı işçi teşekkülleridir. İhtiyaçları ve meseleleri birbirinin aynı olan bu iki grup işvereni suni olarak birbirinden ayrı teşekküllere itmekte hiç bir şekilde fayda yoktur. Hatta bu zararlıdır.

e) Konfederasyonun ve bağlı sendikaların iç teşkilâtı ve personel kadroları da hayli önemli bir mesele teşkil etmekteydi. Bu konuda, yetişmiş ve bol eleman mevcut değildi. Esasen memleketimiz bu konunun tatbikatına yeni girmişti. Gelenekleri, örnek tatbikatı mevcut değildi. Bu noksanların bir an evvel tamamlanabilmesi için, senelerden beri işçi-işveren münasebetleri ile uğraşan memleketlerin mümasil teşekküllerinden uzmanlar getirildi ve elemanlarımız kurslar ve seminerler vasıtasıyla eğitildi; imkân buldukça, elemanlarımız dış memleketlere gönderildi ve mümasil teşekküllerin çalışma tarzlarını görmeleri sağlandı.

Netice olarak, Konfederasyonumuz, geniş insanlık camiasının bir cüz'ü olan memleketimizin yeni girdiği bu düzende çalışanlarla çalıştırılanlar arasında ahenkli iş münasebetlerinin tesis ve idamesi için üzerine düşen görevi yapmağa bütün imkân ve gücüyle hazırlanmağa gayret etti.

Az gelişmiş memleketimizin ekonomik ve sosyal güçlükleri ve meseleleri tarafımızdan bilinmekte ve takip edilmektedir. Öte yan-

dan ulaştırma ve haberleşme imkânları her gün gelişen dünyamızda, memleketimiz, ekonomik ve sosyal refahlarını temin etmiş toplumlardan doğru gelen yeni ihtiyaç ve arzuları teşvik edici akımların daimî tesiri altındadır. İktisat ilminin "ihtiyaç"lar hudutsuz, tatmin vasıtaları "mahduttur" klâsik formülünü az gelişmiş bir ülkede kabul ettirebilmek; mahdut tatmin vasıtalarını geliştirebilecek ve en adil tarzda tevzi edebilecek bir formül üzerinde, mutabakat temin edebilmek büyük gayret ve mesai isteyen bir iştir. Ancak, Konfederasyonumuz camiası mesuliyetlerini müdriktir. İnsanlık dünyasına daha mesut ve daha müreffeh insanların yaşadığı yeni bir Türkiye kazandırabilmek için, sosyal çatışmaları önleyecek öte yandan sosyal adaleti tahakkuk ettirecek müesseselerden biri olmanın haz ve gururunu duymaktadır.